

Araştırma / Original article

Cinsel Yaşamda Üstünlük Ölçeği: Kadın örnekleminde geçerlilik ve güvenilirlik ölçütleri^{a,b}

Gülten UÇAN,¹ Hakan BAYDUR¹

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Cinsel Yaşamda Üstünlük (İktidar) Ölçeğinin (CYÜÖ) güvenilirlik ve geçerlilik ölçütlerini incelemektir. **Yöntem:** Manisa kent merkezinde 18 yaş ve üzerindeki 479 kadın ile görüşülmüştür. Ölçeğin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık katsayısı, geçerlilik ölçümünde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, ayırt edici ve bilinen gruplar geçerliliği hesaplanmıştır. Analizde Lisrel, SPSS ve MAP yazılımları kullanılmıştır. **Bulgular:** CYÜÖ'nün Cronbach alfa değeri 0.86'dır. Ölçeğin ilişki kontrolü alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.85, karar verme iktidarı alt boyutunun 0.76'dır. Doğrulayıcı faktör analizi uyum iyiliği değerleri RMSEA=0.074, ki-kare/sd=2.58 ve CFI=0.93'tür. Ölçek, sosyodemografik özellikler ve şiddete maruz kalma durumunu ayırt edebilir niteliktedir. Diğer toplumsal cinsiyet eşitliği tutumunu ölçen araçlarla anlamlı düzeyde korelasyon göstermektedir. **Sonuç:** CYÜÖ, cinsel yaşam alanında toplumsal cinsiyet eşitliği tutumunu değerlendiren çalışmalarda kullanılabilecek güvenilir ve geçerli bir ölçektir. (Anadolu Psikiyatri Derg 2018; 19:52-62)

Anahtar sözcükler: Cinsellik, toplumsal cinsiyet, cinsel ilişkide üstünlük, güvenilirlik, geçerlilik

Adaptation of the Sexual Relationship Power Scale to Turkish, and validity and reliability criteria of the scale in women

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to examine the reliability and validity criteria of the Sexual Relationship Power Scale (SRPS). **Methods:** Four hundred seventy-nine women aged 18 and over and living in the city center of Manisa were interviewed. For the reliability analysis of the scale, the internal consistency coefficient was computed. For its validity analysis, descriptive and confirmatory factor analysis was performed, and the discriminant and known groups' validity was computed. In the analysis, Lisrel, SPSS and MAP software were used. **Results:** The Cronbach's alpha value of the SRPS is 0.86. The Cronbach's alpha value is 0.85 for the relationship control subscale, and 0.76 for the decision-making dominance subscale. Confirmatory factor analysis goodness of fit values are 0.074 for the RMSEA, 2.58 for the chi-square/sd and 0.93 for the CFI. The scale can distinguish sociodemographic characteristics and exposure to violence. The scale significantly correlates with other scales used to measure gender equality. **Conclusion:** SRPS is a reliable and valid scale to be used in studies evaluating gender equality. (Anatolian Journal of Psychiatry 2018; 19:52-62)

Keywords: sexuality, gender, relationship power, reliability, validity

^a Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'nin desteği ile gerçekleştirilen 2014/01 numaralı projeden üretilmiştir.

^b Uluslararası Sosyal Hizmet Kongresi'nde (29-31 Mayıs 2017) sunulmuştur.

¹ Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa

Yazışma adresi / Correspondence address:

Yrd. Doç. Dr. Gülten UÇAN, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Şehitler M. 700 Sok. No.5/1, Şehzadeler/Manisa

E-mail: gultenucan@gmail.com

Geliş tarihi: 05.04.2017, **Kabul tarihi:** 13.07.2017, **doi:** 10.5455/apd.263313

GİRİŞ

Cinsellik, haz ve sağlık kaynağı, kişiliğin bir parçasıdır. Cinsel açıdan sağlıklı olmak, sadece hasta veya rahatsız olmamayı değil; baskı, ayrımcılık, şiddet olmaksızın güvenli ve keyif veren cinsel deneyim yaşayabilme durumudur. Cinsel Haklar Bildirgesi'ne göre herkesin bedeni ve cinselliği ile ilgili konularda özgürce karar verme ve kontrol etme hakkı vardır.¹ Bu nedenle cinsellik ve cinsel ilişkiyle ilgili şiddet, taciz, ayrımcılık ve dışlama içeren her türlü olumsuz tutum ve davranış insan hakları ihlali olarak nitelendirilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için harcanan çabaya rağmen cinsel yaşam halen kadınların söz ve hak sahibi olmayı başaramadıkları sorun alanları arasında yer almaktadır.²⁻⁵

Türkiye'de kadınlar, yasa önünde batılı kadınların haklarına sahip olsalar da, toplumsal konumları açısından Doğu, Ortadoğu ve Kuzey Afrika İslam ülkelerinde yaşayan kadınlara benzer yaşam sürdürmektedirler.^{6,7} Dünya Ekonomik Forumu'nun Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde Türkiye, 2016 yılı itibarıyla 142 ülke arasında 130. sırada yer almıştır.⁸ Türkiye'de cinsel yaşam bekaretin, namus, iffet, şeref ilkelerinin önemsendiği; utanma duygusunun eşlik ettiği ataerkil kültürel normlar tarafından biçimlendirilmekte;⁹ tüm İslam toplumlarında olduğu gibi şehvet, zina gibi çerçeveler içinde konuşulduğu için tehlikeli bir eylem olarak görülmektedir.¹⁰ Cinselliği, çocuk sahibi olmak için bir araç ve eşleri memnun edecek bir görev olarak kabul eden kadınlar, cinsel ilişkide sessiz kalarak erkeğin iktidarına, hak ve ayrıcalıklarına boyun eğmektedirler.¹¹ Cinsel yaşamda kadın bedenini erkek arzusunun nesnesi haline getiren toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadını erkeğin iktidarına tabi kılmaktadır.¹²⁻¹⁵

Kadınların yaşadığı cinsel sorunların birçoğu eşitsiz iktidar ilişkilerinden kaynaklanmaktadır.¹¹ Türkiye'de,¹⁶ Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinde,^{17,18} Ortadoğu ülkelerinde^{19,20} kadınlar batılı kadınlara göre daha fazla cinsel sorun yaşamaktadırlar. Bu sorunların kadınların benlik saygısını, yaşam kalitesini etkilediği, duygudurum bozukluklarına yol açtığı,^{19,21-24} aynı zamanda onları cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı savunmasız duruma getirdiği^{12,25} bilinmektedir.

Cinsel yaşamda hak ve özgürlüklerin, toplumsal cinsiyet eşitliğinin tamamlayıcı bir bileşeni olarak değerlendirilmesi gerekir. Pulerwitz ve arkadaşları tarafından geliştirilen Cinsel Yaşamda Üstünlük (İktidar) Ölçeği CYÜÖ²⁶ toplumsal

cinsiyet rolleri ile ilişkili cinsel ilişkide karar alma iktidarının kadın üzerinde yarattığı baskıyı görünür kılmaktadır. CYÜÖ ise, kadınlar için işlev bozukluğu olarak sayılan kategorilerin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisini³ ve dolayısıyla üreme sağlığı alanını etkileyen sosyokültürel değişkenleri değerlendirmeyi amaçlamaktadır. CYÜÖ, gelişmekte olan ülkelerde başta HIV/AIDS ile ilişkili durum belirleme ve girişim çalışmalarında kadınların cinsel ilişkide karar alma iktidarını saptamak için kullanılmıştır.²⁷

Bu çalışmanın amacı CYÜÖ'nün, Türkçeye uyarlanması, psikometrik olarak geçerlilik ve güvenilirliğinin sınanmasıdır.

YÖNTEM

Örneklem

Araştırma Manisa kent merkezinde 2014 yılının Nisan ve Mayıs aylarında yürütülmüştür. Araştırmanın evreni Manisa kent merkezinde yaşayan 18 yaş ve üzerindeki erişkin nüfustur. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda olumsuz tutum oranının %30 olduğu varsayılmış, tip 1 hata düzeyi %5, sapma miktarı %4 ve desen etkisi 2 olarak alındığında, en küçük örnek büyüklüğü 1007 kişi olarak hesaplanmıştır. Küme örnek seçimi yöntemi ile toplam 505 kadın ve 505 erkek ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak görüşülmüştür. Bu ölçek uyarlama çalışmasında yalnız kadınların verisi değerlendirmeye alınmıştır. Yanıt verenlerden 479'unun verisi değerlendirme için uygun kabul edilerek analiz edilmiştir.

Veri toplama aracı

Sosyodemografik Bilgi Formu: Katılımcıların sosyodemografik özelliklerini tanımlayıcı soruları içeren form araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Bu formda katılımcının yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyal güvence varlığı, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu, en uzun süre ile yaşadığı yer, fiziksel veya sözel şiddet ile karşılaşma durumu gibi temel özellikler yer almıştır.

Cinsel Yaşamda Üstünlük Ölçeği (CYÜÖ): Pulerwitz ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği programlarının etkinliğini değerlendirebilmek amacıyla birçok ülkede kullanılmıştır. İngilizce sürümünün iç güvenilirlik katsayısı (coefficient alpha) 0.84, İspanyolca sürümünde 0.88 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin 23 maddesi ve iki alt boyutu vardır. Bunlar ilişki kontrolü ve karar verme iktidarındır.

İlişki kontrolü tamamen katılıyorum, katılıyorum, katılmıyorum, hiç katılmıyorum şeklinde dörtlü Likert ile değerlendirilirken; karar verme iktidarı boyutu ben, eşim, ben ve eşim birlikte olmak üzere üçlü bir yanıt ölçeğine sahiptir (Ek 1). Ankete verilen yanıtlar iki boyutta ve ölçeğin tamamı için 1-4 arasında puanlanmaktadır.²⁶

Diğer ölçüm gereçleri: Araştırmada kullanılan CYÜÖ'nün psikometrik özelliklerini test etmek amacıyla benzer kavramları ölçen gereçler ile olan birliktelik düzeyleri karşılaştırması yapılmıştır. Bunlar Cinsel İlişkide Eşlerin İletişimi Ölçeği (Couple Communication On Sex Scale), Evde Karar Alma Ölçeği (Household Decision-Making Scale), Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutumu Ölçeği (Gender Equitable Men Scale) cinsel ilişki alt boyutu, Toplumsal Cinsiyet İlişkileri Ölçeği (Gender Relations Scale) eşitlik ve iktidar alt boyutlarıdır.²⁸

Cinsel İlişkide Eşlerin İletişimi Ölçeği (CİEİÖ), cinsel ilişki konusunda kadın ve erkeğin iletişim kurma biçim ve düzeyini betimlemektedir. Kadının cinsel ilişkiye ne zaman girileceği kararına etki derecesinin, toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki tutuma etki eden faktörler arasında yer aldığı varsayılmaktadır. Ölçeğin uygulandığı Guatemala'da iç tutarlılık katsayısı 0.58-0.65 arasında bulunmuştur.²⁹ Ölçeğin Türkçe uyarlamasında elde edilen Cronbach alfa değeri 0.779'dur.²⁸

Evde Karar Alma Ölçeği (EKAÖ), tek boyut ve üç maddeden oluşmaktadır. Kadının evle ilgili kararlara katılımına ilişkin algısını ölçer.^{30,31} Ölçeğin Türkçe iç tutarlılık katsayısı 0.606'dır.²⁸

Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutumu Ölçeği (ETCE), sosyal yaşamda veya kadın-erkek ilişkilerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan farklılıklara ilişkin tutumu ölçmektedir. Bu çalışmada kullanılan ve Türkçeye uyarlanmış olan cinsel ilişki alt boyutu iç tutarlılık katsayısı 0.785'dir.³²

Toplumsal Cinsiyet İlişkileri Ölçeği (TCİÖ), eşitlik ve iktidar/güç olarak adlandırılan iki alt ölçek ve 23 maddeden oluşmaktadır. TCİÖ, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, cinsel ilişki ve korunma yöntemleri konularını, ev içindeki iktidar ilişkilerini, aile içi şiddet ve iletişim konularındaki tutumu ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin bütünü için iç tutarlılık katsayısı 0.728'dir.²⁸

Ölçek uyarlaması ve psikometrik özelliklerinin çözümlenmesi süreci

Dil geçerliliği: CYÜÖ'yü Türkçeye uyarlama
Anatolian Journal of Psychiatry 2018; 19:52-62

aşaması, standart olarak kullanılan uluslararası yöntemler temel alınarak yapılmıştır.³³⁻³⁵ Bu uyarlama aşaması sırasıyla: 1) İki farklı çevirmen tarafından özgün ölçeğin dili olan İngilizceden Türkçeye çevrilmesi, 2) Türkçe çevirilerin birleştirilmesi ve üzerinde uzlaşılan bir çeviri sürümünün oluşturulması, 3) Üzerinde uzlaşılan çevirinin ana dili İngilizce olan bir kişi tarafından İngilizceye ileri çevirisinin yapılması, 4) Ölçeğin geri çevirisi olan İngilizcesinin özgün sürümü ile karşılaştırılması, 5) Geri ve ileri çeviri metnindeki sorunlu maddeler üzerinde görüşülmesi ve uzlaşıya varılması, 6) Türkçeye çevrilip gözden geçirilen ölçeğin son sürüm olarak kabulü, 6) Ön test (bilişsel sorgulama), 7) Ölçeğin son halinin oluşturulması şeklindedir.

İstatistik ve psikometrik çözümlenme

CYÜÖ hedef grup üzerinde uygulandıktan sonra önceki çalışmalarda izlenen ve önerilen yöntemler dikkate alınarak analiz edilmiş ve bulguları sunulmuştur.^{36,37}

Ölçeğin tanımlayıcı özellikleri: Ölçeğin taban ve tavan etkisi ölçeğin toplamı ve iki boyutu için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu değer ölçeğe verilen yanıtların uçlara hangi düzeyde yayıldığını göstermektedir. Taban ve tavan etki değerinin %15'ten yüksek olmaması beklenir.³⁷

Güvenilirlik çözümlenmesi: İç tutarlılık katsayısı olarak Cronbach alfa değeri hesaplanmış, 0.7'nin üzerindeki değerler yeterli kabul edilmiştir.^{38,39} Ayrıca madde silindiğinde Cronbach alfa değerleri, 0.3-0.4'ün üzerinde olması istenen örtüşmeye göre düzeltilmiş, madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Maddelerin kendi boyutları ile yüksek korelasyonu madde ölçme başarısı olarak incelenmiştir. Bu değerlerin %100'e yakın olması beklenir.⁴⁰

Geçerlilik çözümlenmesi

Açıklayıcı faktör analizi (AFA): Yapılan çözümlenmede AFA için ana bileşenler analizi üzerinden varimax rotasyonu uygulanmış ve ölçeğin faktör oluşturma durumu incelenmiştir. Hesaplama sonunda örneklem büyüklüğü yeterliliği için Keiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçütü hesaplanmış, ayrıca Bartlett's küresellik testi ile ölçek maddelerinin analize uygunluğu (değişkenlerin korelasyon matrisinin birim matrise uygunluğu) test edilmiştir. KMO değerinin 0.5'in üzerinde ve Bartlett's küresellik testinin $p < 0.05$ 'in altında olması yeterlilik için kabul edilir sınırdır.⁴¹

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA): Ölçeğin madde-boyut yapısını değerlendirmek için DFA yapılmıştır.

Özet uyum indeksi değerlerinden ki-kare/serbestlik derecesi (χ^2/sd), root mean square error of approximation (RMSEA), comparative fit index (CFI) ve standardized root mean residual (SRMR) değerleri sunulmuştur. Bu değerler için literatürde birçok uyum ve kesme noktası belirtilmiştir. Genel olarak χ^2/sd için üçün altındaki değerler, RMSEA'da 0.08 ve SRMR için 0.10'un altındaki değerler, CFI için 0.90'ın üzerindeki değerler uyum göstergesi olarak belirtilmiştir.^{42,43}

Ayırıcı geçerlilik analizi: Yakınsak (convergent) geçerliliği için toplumsal cinsiyet ölçekleri arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Elde edilen katsayılar için 0.1-0.3 arası düşük, 0.31-0.50 arası orta ve 0.51 üzeri yüksek olarak değerlendirilmiştir.⁴⁴

Bilinen gruplar geçerliliği: Bilinen gruplar geçerliliğinde ayırıcı test edilmiştir. Bunun için yaş, gelir algısı, eğitim durumu, çalışma durumu ve yaşam kalitesi düzeyi farklılıkları Student's t testi ile karşılaştırılmış, sonuçlar orta-

lama farkı ve etki büyüklüğü (EB) biçiminde sunulmuştur. EB için elde edilen değer 0.2-0.5 arası düşük, 0.51-0.8 arası orta ve 0.8'in üzeri büyük olarak değerlendirilmiştir.⁴⁴

Ölçeklerin analizinde SPSS 21.0, Lisrel 9.1 ve MAP istatistik paket programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Sosyodemografik bulgular

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 40.4 ± 14.8 olup %80.7'si evli, %56.9'u ilköğretim mezunu, %18.0'i düzenli olarak bir işte çalışmakta, %82.0'sinin sosyal güvencesi bulunmakta ve %23.0'ü gelirlerini yetersiz olarak değerlendirmektedir. Kadınların fiziksel ve sözlü şiddetle karşılaşma sıklığı %14.7 ve %24.3'tür.

Ölçeğin tanımlayıcı özellikleri ve güvenilirlik analizi

İç tutarlılık: CYÜÖ'nün hem toplam, hem de iki

Tablo 1. CYÜÖ'nün tanımlayıcı özellikleri, madde-boyut korelasyon katsayıları, boyutların Cronbach alfa değerleri, madde silindiğinde Cronbach's alfa değerleri ve madde ayırıcılığı

Boyutlar	Puan dağılımı Ort.±SS	Örtüşmeye göre düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach alfa	Cronbach alfa	Taban-tavan etkisi %	Madde ayırıcılık başarı %
CYÜÖ puanı	2.71±0.34			0.86	0.2-0.0	100.0
İlişki kontrolü	2.86±0.35			0.84	0.2-2.1	100.0
1	3.35±0.55	0.41	0.84			
2	3.23±0.63	0.44	0.84			
3	2.64±0.68	0.56	0.83			
4	2.72±0.77	0.37	0.84			
5	2.95±0.65	0.59	0.83			
6	2.53±0.75	0.52	0.83			
7	3.04±0.53	0.56	0.83			
8	3.44±0.55	0.36	0.84			
9	3.11±0.51	0.55	0.83			
10	2.73±0.65	0.59	0.83			
11	2.62±0.71	0.47	0.84			
12	2.52±0.71	0.56	0.83			
13	2.60±0.67	0.41	0.84			
14	2.12±0.67	0.34	0.84			
15	3.35±0.55	0.43	0.84			
Karar alma iktidarı	2.28±0.48			0.76	3.9-0.0	100.0
16	1.96±0.48	0.46	0.73			
17	1.79±0.48	0.38	0.75			
18	1.97±0.45	0.51	0.73			
19	1.97±0.36	0.53	0.73			
20	1.73±0.71	0.50	0.73			
21	1.72±0.68	0.57	0.71			
22	1.88±0.50	0.34	0.75			
23	1.83±0.45	0.47	0.73			

Tablo 2. CYÜÖ'nün açıklayıcı faktör analizi sonucu

Özgün ölçek boyutları --> Üretilen faktörler ---> Ölçek maddeleri	İlişki kontrolü			Karar alma iktidarı		
	F1	F2	F3	F4	F5	F6
6. Eşim/birlikte yaşadığım kişi ikimizi etkileyen önemli kararlarda benden daha çok söz sahibidir.	0.784	-0.061	0.055	0.088	0.317	0.126
12. Eşim/birlikte yaşadığım kişi ve ben aynı fikirde olmadığımızda, çoğunlukla onun dediği olur.	0.780	-0.032	0.093	0.133	0.336	0.095
3. Çoğu zaman eşim/birlikte yaşadığım kişi ne isterse onu yaparız.	0.754	0.106	0.088	0.338	0.071	0.083
11. Ben ilişkimize eşimden/birlikte yaşadığım kişiden kişiden daha fazla bağılıyım.	0.700	0.068	0.147	-0.117	-0.081	0.163
10. Eşim/birlikte yaşadığım kişi ben istemesem bile kendisi ne istiyorsa onu yapar.	0.614	0.179	0.245	0.184	0.223	0.131
5. Eşimle/birlikte yaşadığım kişi ile birlikteyken oldukça sessizimdir.	0.603	0.314	0.193	0.179	0.012	-0.019
14. Eşim/birlikte yaşadığım kişi her zaman nerede olduğumu bilmek ister.	0.417	-0.138	0.340	0.219	-0.036	0.145
8. Eşimden/birlikte yaşadığım kişiden prezervatif kullanmasını isteseydim, başka insanlarla cinsel ilişki kurduğumu düşünürdüm.	0.034	0.850	0.004	-0.003	0.056	-0.055
1. Eşimden prezervatif kullanmasını isteseydim, şiddet kullanırdı.	0.065	0.848	0.064	0.025	-0.004	0.032
2. Eşimden/birlikte yaşadığım kişiden prezervatif kullanmasını isteseydim, kızardı.	0.062	0.759	0.211	0.000	-0.016	0.063
15. Eşim/birlikte yaşadığım kişi benden başka birileriyle cinsel ilişkiye giriyor olabilir.	0.041	0.732	0.256	-0.031	0.030	0.053
4. Eşim/birlikte yaşadığım kişi bazı kıyafetleri giymeme izin vermez.	0.052	0.074	0.788	-0.147	0.136	-0.056
7. Kiminle vakit geçirebileceğimi eşim/birlikte yaşadığım kişi söyler.	0.254	0.247	0.642	0.080	0.141	0.078
13. Eşim/birlikte yaşadığım kişi ilişkimizden benden daha fazla memnundur.	0.201	0.192	0.610	0.029	-0.231	-0.003
9. İlişkimizde kendimi kapana kısılmış ya da çıkmazda gibi hissediyorum.	0.211	0.429	0.553	0.025	0.098	-0.009
19. Birbirinizi ne sıklıkla göreceğiniz/birlikte ne kadar vakit geçireceğiniz konusunda genellikle kim karar verir?	0.174	-0.046	-0.029	0.829	0.072	0.114
18. Birlikte ne yapacağınız konusunda genellikle kim karar verir?	0.178	-0.014	0.006	0.822	0.119	0.013
16. Kimin arkadaşlarıyla gezmeye gidileceği konusunda genellikle kim karar verir?	0.075	0.058	0.000	0.753	0.073	0.144
20. Eşinizle konuştuğunuz ciddi konularda genellikle kim daha çok söz sahibidir?	0.159	0.002	0.088	0.069	0.863	0.124
21. İlişkinizde genel olarak kimin sözünün geçtiğini düşünüyorsunuz?	0.272	0.091	0.009	0.216	0.799	0.104
23. Ne tür cinsel ilişkiye gireceğiniz konusunda kim karar verir?	0.148	-0.021	0.014	0.181	0.047	0.814
22. Prezervatif kullanıp kullanılmayacağı konusunda genellikle kim karar verir?	0.051	-0.022	0.114	0.061	0.057	0.786
17. Cinsel ilişkiye girilip girilmeyeceği hakkında genellikle kim karar verir?	0.254	0.162	-0.164	0.045	0.161	0.550

KMO: 0.832; Bartlett's test of sphericity: $p < 0.001$,

Açıklanan varyans sayısı=6; Altı boyut için açıklanan varyans yığılımlı yüzdesi: %63.9

alt boyutu için taban ve tavan değerleri %3.9'un üzerine çıkmamaktadır. Ölçeğin toplamı için Cronbach alfa değeri 0.86, ilişki kontrolü boyu-

Anatolian Journal of Psychiatry 2018; 19:52-62

tunda 0.85 ve karar verme iktidarı boyutunda 0.76'dır. Her bir madde silindiğinde Cronbach alfa değerinde önemli bir değişim olmamıştır.

Ayrıca örtüşmeye göre düzeltilmiş madde-toplam korelasyon katsayılarının 0.32-0.60 arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca maddelerin kendi boyutları ile olan yüksek korelasyonunu belirten madde ayırt edicilik başarı yüzdesinin her boyut için ve ölçeğin bütününde %100 olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Geçerlilik analizi

Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi: Ölçeğin tüm maddelerinin bir arada değerlendirildiği AFA uygulanmıştır. Öz değer 1 olarak analize alındığında toplamda altı faktör üretildiği tespit edilmiştir. Bu faktör analizi için KMO değeri 0.832 ve Barlett's küresellik testi $p < 0.001$ düzeyinde yeterli ve uyumlu bulunmuştur. AFA'dan üretilen altı boyutlu yapıyı oluşturan maddelerin

değişkenliği açıklayıcılık düzeyi %63.9'dur. AFA ile üretilen bu altı faktörün ölçeğin orijinal boyut yapısına göre dağılımı incelendiğinde üç faktörün 'ilişki kontrolü' ve üç faktörün ise 'karar verme iktidarı' boyutları altında yer aldığı görülmektedir. Maddelerin hepsi özgün faktör yapısına uyumlu biçimde dağılmaktadır. Diğer bir deyiş ile AFA sonucu üretilen faktörler özgün ölçeğin boyutları altında en yüksek faktör yükü oluşturmaktadır (Tablo 2).

DFA her boyut için ayrı ayrı ve modelin bütünü için uygulanmıştır. Modelin bütünü için uygulanan analizde RMSEA=0.074, $\chi^2/sd=2.58$, CFI=0.93 ve SRMR=0.089'dur. Benzer bir dağılımın ilişki kontrolü ve karar verme iktidarı alt boyutlarından da elde edildiği görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. CYÜÖ'nün doğrulayıcı faktör analizi uyum iyiliği değerleri sonucu

Boyutlar/Ölçütler	İlişki kontrolü	Karar alma iktidarı	CYÜÖ
χ^2 (p)	301.23	35.70	603.96
df	87	17	223
χ^2/df	3.46	2.10	2.70
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.087	0.055	0.074
Comparative Fit Index (CFI)	0.94	0.98	0.93
Goodness of Fit Index (GFI)	0.89	0.98	0.85
Standardized RMR	0.079	0.037	0.089

Tablo 4. Ölçekler arası korelasyon katsayıları dağılımı

Ölçekler	İlişki kontrolü	Karar alma iktidarı	CYÜÖ
CEİÖ	0.296*	0.309*	0.359*
EKAÖ	-0.169*	-0.417*	-0.357*
TCİÖ-eşitlik	0.325*	0.334*	0.388*
TCİÖ-iktidar	0.511*	0.500*	0.593*
ETCE-cinsel ilişki	0.205*	0.278*	0.291*

*: $p < 0.01$

Ayırt edici geçerlilik analizi: CYÜÖ puanı ile toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendiren diğer ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları 0.291-0.593 arasındadır. En yüksek korelasyon TCİÖ-iktidar alt boyutu ile ilişki kontrolü alt boyutu arasındadır ($r=0.511$). Karşılaştırma yapılan bütün ölçeklerde korelasyonların anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$) (Tablo 4).

Bilinen gruplar geçerliliği: CYÜÖ puanı ve alt

boyutları çalışma durumu, gelir algısı ve eğitim durumu ile anlamlı düzeyde ilişki gösterirken ($p < 0.05$), yaş ile arasında benzer bir ilişki görülmemiştir ($p > 0.05$). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin göstergelerinden biri olarak kabul edilen fiziksel ve sözel şiddetle karşılaşma durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında da benzer şekilde anlamlı ilişki görülmektedir ($p < 0.05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Temel sosyodemografik özelliklere göre ölçek boyutlarının farklılığı belirleyebilme özelliği#

Özellikler (kategorileri)	İlişki kontrolü	Karar alma iktidarı	CYÜÖ
Düzenli olarak çalışıyor mu? (Evet-Hayır)	0.23*	0.37*	0.46*
Gelir durumu (Az-eşit veya fazla)	0.38**	0.65**	0.76**
Eğitim durumu (İlköğretim ve altı-orta öğretim ve üzeri)	0.42**	0.48**	0.67**
Yaş (39 yaş ve altı-40 yaş ve üzeri)	0.06	0.08	0.06
Sözel şiddet ile karşılaşma durumu (Evet-Hayır)	0.37**	0.36**	0.64**
Fiziksel şiddet ile karşılaşma durumu (Evet-Hayır)	0.36**	0.77**	0.87**

Sunulan değerler 'etki büyüklüğü'nü gösterir. Etki Büyüklüğü (Effect Size, Cohen's d): 0.2-0.5 arası=düşük, 0.51-0.8 arası=orta ve 0.8'in üzeri=büyük etki.

*: $p < 0.05$; **: $p < 0.001$

TARTIŞMA

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, cinsel yaşam alanı da dahil olmak üzere kadınla ilgili her kararda erkeğin belirleyici olduğu meşru bir iktidar yaratmaktadır. Cinsel yaşam eşler arasındaki eşitsizlik iktidar ilişkilerinin yol açtığı sorunlar açısından en az çalışılan alanlardan biridir. Oysa toplumsal cinsiyet gibi çok boyutlu bir olgunun toplumsal yaşamın her alanında neden olduğu eşitsizliklerin incelenmesi gerekir. Kadının cinsel açıdan sağlıklı, güvenli ve keyif veren bir cinsel yaşama sahip olabilmesi için bedeni ve cinselliği ile ilgili konularda özgür karar alabilmesi gerekir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin cinsel yaşamdaki boyutunu değerlendirmeyi amaçlayan CYÜÖ'nün psikometrik özellikleri bu çalışma kapsamında üç temel yaklaşım ile analiz edilmiştir. Bunlar ölçeği oluşturan maddelerin temel dağılım özellikleri ile doğrulayıcı yaklaşım kullanılan güvenilirlik ve geçerlilik bulgularıdır.

Araştırmanın örnek büyüklüğü madde sayısının 5-10 katı büyüklüğünde, doğrulayıcı faktör analizi için hesap edilen parametre sayısının 10 katı olacak şekilde hesaplanmıştır.⁴⁵ Bu sayı önerildiği gibi 300'ün üzerindedir.⁴⁶ Ölçeğin dil uyarlama ve pilot uygulama sonrasında gerçekleştirilen alan uygulamasından elde edilen veriler öncelikle tanımlayıcı özellikler açısından değerlendirilmeye alınmıştır. Bu değerlendirmede ölçeği oluşturan maddelerin ve alt boyutların taban ve tavan yayılımının uçlardan uzak olduğu, diğer bir deyişle ölçeğe verilen yanıtların çoğunlukla merkezi bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu kapsamda maddelerin ve seçeneklerinin ölçül-

mek istenen özelliği yeterince temsil ettiği, yanıtlayıcıların sürekli bir şekilde uç değerleri içerecek yanıtlar vermediği belirlenmiştir. Literatürde taban ve tavan etkisinin düşüklüğünü gösteren bu değerlerin %15'in altında olması önerilmiştir.³⁷ Araştırmanın yapıldığı popülasyondan elde edilen değerler bu ölçüte uygundur.

Güvenilirlik bulguları incelendiğinde ölçeğin bütünü için Cronbach alfa değeri 0.86, ilişki kontrolü boyutu için 0.84, karar alma iktidarı için 0.76'dır. Elde edilen bu alfa değerleri önerilen 0.7'lik kesme noktasının üzerinde olup madde silindiğinde Cronbach alfa değerlerinden hiçbiri kendi boyutunun değerini aşmamaktadır.^{38,39} CYÜÖ'nün özgün sürümünden elde edilen güvenilirlik katsayılarının ölçeğin bütünü için 0.84, ilişki kontrolü ve karar alma iktidarı için sırasıyla 0.85 ve 0.63 olduğu görülmektedir.²⁶ CYÜÖ'nün farklı dillerde yapılan uyarlama ve güvenilirlik çözümlerinden elde edilen Cronbach alfa değerleri de 0.7'nin üzerindedir.²⁷

Örtüşmeye göre düzeltilmiş madde boyut korelasyonları 0.34-0.59 arasında bulunmuştur. Maddelerin kendi boyutları ile birlikteliğinin göstergesi olan madde ayırt edicilik başarı oranı, ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında %100'dür. Bu değerler bize ölçeğin her maddesinin kendi boyutu ve ölçeğin bütünü ile uyumlu olduğunu göstermektedir.⁴⁷

Ölçeğin geçerlilik analizinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. AFA sonucunda özgün ölçeğin yapısındaki her boyutun kendi içinde üçer alt boyuttan (faktörden) oluştuğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, her boyut kavram-

sal olarak üçer alt bileşenden oluşmakta ve bir bütün olarak uyumlu bir yapı oluşturmaktadır. Toplamda değişkenliğin yaklaşık 2/3'ünün açıklandığı bu sonuçlar özgün ölçekten elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir.²⁶ Özgün sürümünde olduğu gibi, bu çalışmada da ölçeğin iki temel yapıdan oluştuğu görülmektedir. Diğer çalışmalarda karar alma iktidarı boyutunun AFA sonrası birden fazla alt boyut ürettiği belirtilmiştir.⁴⁸ Bunun nedenini daha iyi anlayabilmek için soruların AFA sonrası oluşturdukları kümelenmelere bakmak gereklidir. Hem ilişki kontrolü boyutunda, hem de karar alma iktidarı boyutunda prezervatif kullanımı maddelerinin kendi içlerinde bir araya toplandıkları görülebilir. Ayrıca kadın üzerinde erkeğin egemenliğine ilişkin maddelerin, ortak karar vermeye ilişkin maddelerden ayrıştığı ve kümeleştiği de belirlenmiştir. Sonuç olarak AFA bu çalışmada uyarlanan ve psikometrik çözümlenmesi yapılan bu ölçeğin kavramsal olarak özgün formu ile benzer yapıları temsil ettiğini, bununla birlikte her bir boyutun kendi içerisinde daha alt bileşenler biçiminde de bir araya geldiğini göstermiştir (Tablo 2).

Farklı çalışmalarda araştırmacıların ölçeği bir bütün olarak veya her bir boyutu müstakil bir soruya yanıt bulabilmek için ayrı ayrı kullandıkları görülmektedir.⁴⁹ Bu nedenle kavramsal yapısının ölçüm modeli ile uyumunu test etmek için ölçeğin alt boyutları ve bütünü ayrı ayrı DFA'ya tabi tutulmuştur. CYÜÖ'nün bütünü için uygulanan analizin sonucunda model uyumunu gösteren χ^2/df değeri 2.7 ile kabul edilebilir uyum aralığındadır. Ayrıca karşılaştırmalı uyum iyiliğinin önerilen 0.90'ın üzerinde olduğu ve RMSEA değerinin de 0.074 ile kabul edilebilir sınır olan 0.08'in altında olduğu saptanmıştır.^{42,43} Özgün ölçeğin yapısına sadık kalınarak ve AFA'dan elde edilen alt kümeleşmeler de dikkate alınarak oluşturulan DFA sonuçları, ölçüm modeli ile kavramsal modelin arasındaki uyumun iyi düzey-

de olduğu göstermektedir (Tablo 3).

CYÜÖ'nün alt boyutları ile birlikte ve benzer kavramları ölçen araçlarla arasında anlamlı düzeyde korelasyon olduğu görülmektedir. Özellikle TCİÖ'nün iktidar alt boyutu ile CYÜÖ arasındaki korelasyon iyi düzeydedir. Karşılaştırılan tüm toplumsal cinsiyet eşitliği ölçekleri ile CYÜÖ arasında orta düzeyde anlamlı korelasyon bulunmuştur. Bu bulgular ışığında CYÜÖ, toplumsal cinsiyetin cinsel yaşam boyutunda istenen özellikleri ayırt edebilir niteliktedir.⁴⁴

Ölçeğin yapı geçerliliğini sınamada kullanılan ayırt edici geçerlilik bulguları önemlidir. Bunun için CYÜÖ'nün bütünü ve alt boyutları ile sosyodemografik değişken arasındaki ilişki test edilmiştir. Karşılaştırma sonuçlarına göre ölçek gerek çalışma, gelir ve eğitim gibi değişkenler, gerekse fiziksel ve sözel şiddet ile karşılaşma durumu açısından ayırt edici niteliktedir. Diğer bir deyişle, ölçek sosyoekonomik değişkenler ve eşitsizliğin sonuç göstergelerinden olan şiddete maruz kalmaya duyarlıdır. Şiddet ile karşılaşmaların karşılaşmayanlara göre daha düşük CYÜÖ puanı aldıkları belirlenmiştir. Benzer bulguların özgün ölçekte²⁶ ve farklı çalışmalarda da^{27,50} fiziksel ve sözel şiddete duyarlı sonuçlar verdiği görülmektedir.

SONUÇ

CYÜÖ'nün bu uyarlama çalışmasından elde edilen psikometrik özellikler, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bulgulara dayanarak CYÜÖ'nün cinsel yaşamdaki eşitsizliği, kadın örnekleminde tutarlı bir şekilde ayırt edebilecek özellikte olduğu söylenebilir. Ölçek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin cinsel yaşamdaki görüntüsünü incelemek isteyen araştırmacılara önerilir.

Yazarların katkıları: GU: Çalışmanın planlaması, literatür tarama, verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve yorumlanması, makalenin yazımı. HB: Çalışmanın planlanması, literatür tarama, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması, makalenin yazımı.

KAYNAKLAR

1. The World Association for Sexual Health (WAS). Declaration of Sexual Rights. 2014.
2. Impett EA, Peplau LA. Sexual compliance: Gender, motivational, and relationship perspectives. *The Journal of Sex Research* 2003; 40:87-100.
3. Kiefer AK, Sanchez DT. Scripting sexual passivity: A gender role perspective. *Pers Relatsh* 2007; 14:269-290.
4. Kaufman MR, Shefer T, Crawford M, Simbayi LC, Kalichman SC. Gender attitudes, sexual power, HIV risk: a model for understanding HIV risk behavior of South African men. *AIDS Care* 2008; 20:434-441.

5. Connell RW. *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar-Toplum*. C Soydemir (Çev.), Kişi ve Cinsel Politika, İstanbul: Ayrıntı, 1998.
6. Dedeoglu S. *Veiled Europeanisation of Welfare State in Turkey: Gender and Social Policy in the 2000s*. *Womens Stud Int Forum*, 2013, s.7-13.
7. Yıldırım Ş. *Toplumsal cinsiyet bağlamında kadına yönelik şiddet*. F Şahin F, DŞ Kaylı (Eds.), *Sosyal Politikanın Cinsiyet Halleri*, Ankara: Nika Yayınevi, 2016.
8. World Economic Forum. *The Global Gender Gap Report 2016*. Geneva, 2016.
9. Mosquera PMR, Manstead AS, Fischer AH. *The role of honour concerns in emotional reactions to offences*. *Cognition & Emotion* 2002; 16:143-163.
10. Kandiyoti D. *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler*. İstanbul: Metis, 2013.
11. Kaschak E, Tiefer L. *A New View of Women's Sexual Problems*. Routledge, 2014.
12. Amaro H. *Love, sex, and power: Considering women's realities in HIV prevention*. *Am Psychol* 1995; 50:437.
13. Pulerwitz J, Amaro H, Jong WD, Gortmaker SL, Rudd R. *Relationship power, condom use and HIV risk among women in the USA*. *AIDS Care* 2002; 14:789-800.
14. Pulerwitz J, GB, MS, MN. *Promoting more gender-equitable norms and behaviors among young men as an HIV/AIDS-prevention strategy*. P C, editör, *Horizon Research Summary*; 2006.
15. Dixon-Mueller R. *The sexuality connection in reproductive health*. *Stud Fam Plann* 1993; 269-282.
16. Angın Öztürk Ü, Atasoy N, Kurçer MA, Karaahmet E, Saraçlı Ö. *Zonguldak il merkezinde kadın cinsel sorunlarının yaygınlığı ve cinsel sorunlarla ilgili etkenler*. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2012; 13:191-197
17. Hisasue S-i, Kumamoto Y, Sato Y, Masumori N, Horita H, Kato R, et al. *Prevalence of female sexual dysfunction symptoms and its relationship to quality of life: a Japanese female cohort study*. *Urology* 2005; 65:143-148.
18. Hsu C-Y, Tsai C-C, Wang H-Y. *Facilitating third graders' acquisition of scientific concepts through digital game-based learning: the effects of self-explanation principles*. *The Asia-Pacific Education Researcher* 2012; 21:71-82.
19. Safarinejad M. *Female sexual dysfunction in a population-based study in Iran: prevalence and associated risk factors*. *Int J Impot Res* 2006; 18:382-395.
20. Jaafarpour M, Khani A, Khajavikhan J, Suhrabi Z. *Female sexual dysfunction: prevalence and risk factors*. *J Clin Diagn Res* 2013; 7:2877-2880.
21. Nappi RE, Cucinella L, Martella S, Rossi M, Tiranini L, Martini E. *Female sexual dysfunction (FSD): Prevalence and impact on quality of life (QoL)*. *Maturitas* 2016; 94:87-91.
22. Jha S, Thakar R. *Female sexual dysfunction*. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol* 2010; 153:117-123.
23. Wright JJ, O'Connor KM. *Female sexual dysfunction*. *Med Clin North Am* 2015; 99:607-628.
24. Ramage M. *Female sexual dysfunction*. *Psychiatry* 2007; 6:105-110.
25. Zierler S, Krieger N. *Reframing women's risk: social inequalities and HIV infection*. *Annu Rev Public Health* 1997; 18:401-36.
26. Pulerwitz J, Gortmaker SL, DeJong W. *Measuring sexual relationship power in HIV/STD research*. *Sex Roles* 2000; 42:637-660.
27. McMahon JM, Volpe EM, Klostermann K, Trabold N, Xue Y. *A systematic review of the psychometric properties of the Sexual Relationship Power Scale in HIV/AIDS research*. *Arch Sex Behav* 2015; 44:267-294.
28. Uçan G, Baydur H, Altıparmak S, Gerçeklioğlu G, Şeker D, Horasan GD. *Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Kuruluşu (USAID) Tarafından Desteklenen 'Değişim için İletişim: Sosyal ve Davranışsal Değişim için Yeni Yaklaşımlar' (C Change) Projesi Kapsamında Geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Ölçeklerinin Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları*. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Projeleri Koordinasyon Birimi 2015.
29. Nanda G. *Compendium of Gender Scales*. Washington, DC: FHI 360/C-Change; 2011.
30. León FR. *Independent effects of wife's domestic power and husband's egalitarian beliefs on fertility desire and contraceptive use*. *Revista De Investigación En Psicología* 2014; 17:157-175.
31. León FR. *Does professed religion moderate the relationship between women's domestic power and contraceptive use in India*. *Open Family Studies Journal* 2011; 4:1-8.
32. Uçan G, Baydur H. *Türk erkeklerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. *The Journal of Academic Social Science Studies* 2016; 289-308.
33. Herdman M, Fox-Rushby J, Badia X. *'Equivalence' and the translation and adaptation of Health-Related Quality of Life Questionnaires*. *Qual Life Res* 1997; 6:237-247.
34. Herdman M, Fox-Rushby J, Badia X. *A model of equivalence in the cultural adaptation of HRQoL Instruments: The Universalist Approach*. *Qual Life Res* 1998; 7:323-335.
35. Guyatt GH. *The philosophy of Health-Related Quality of Life translation*. *Qual Life Res* 1993; 2:461-465.

36. Mokkink LB, Terwee CB, Patrick DL, Alonso J, Stratford PW, Knol DL, et al. The COSMIN study reached international consensus on taxonomy, terminology, and definitions of measurement properties for health-related patient-reported outcomes. *J Clin Epidemiol* 2010; 63:737-745.
37. Terwee CB, Bot SDM, de Boer MR, van der Windt DAWM, Knol DL, Dekker J, et al. Quality criteria were proposed for measurement properties of health status questionnaires. *J Clin Epidemiol* 2007; 60:34-42.
38. Loewenthal K, Lewis CA. *An Introduction to Psychological Tests and Scales*. Cornwall, UK: Psychology Press, 2001.
39. Nunnally JC, Bernstein IH. *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill, 1994.
40. Ravens-Sieberer U, Herdman M, Devine J, Otto C, Bullinger M, Rose M, et al. The European KIDSCREEN approach to measure quality of life and well-being in children: development, current application, and future advances. *Qual Life Res* 2014; 23:791-803.
41. Yong AG, Pearce S. A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. *Tutor Quant Methods Psychol* 2013; 9:79-94.
42. Schermelleh-Engel K, Moosbrugger H, Müller H. Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online* 2003; 8:23-74.
43. Kline RB. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. Third ed., New York, NY: The Guilford Press, 2011.
44. Cohen J. *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Second ed., Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum, 1988.
45. Floyd FJ, Widaman KF. Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological Assessment* 1995; 7:286.
46. Rouquette A, Falissard B. Sample size requirements for the internal validation of psychiatric scales. *Int J Methods Psychiatr Res* 2011; 20:235-249.
47. Ravens-Sieberer U, Herdman M, Devine J, Otto C, Bullinger M, Rose M, et al. The European KIDSCREEN approach to measure quality of life and well-being in children: development, current application, and future advances. *Qual Life Res* 2013:1-13.
48. Roye CF, Krauss BJ, Silverman PL. Prevalence and Correlates of Heterosexual Anal Intercourse among Black and Latina Female Adolescents. *The Journal of the Association of Nurses in AIDS Care: JANAC* 2010; 21:291-301.
49. McMahon JM, Volpe EM, Klostermann K, Trabold N, Xue Y. A systematic review of the psychometric properties of the Sexual Relationship Power Scale in HIV/AIDS research. *Arch Sex Behav* 2015; 44:267-94.
50. Pulerwitz J, Amaro H, De Jong W, Gortmaker SL, Rudd R. Relationship power, condom use and HIV risk among women in the USA. *AIDS Care* 2002; 14:789-800.

EK: Cinsel Yaşamda Üstünlük Ölçeği (CYÜÖ)

İlişki kontrolü (İK) boyutu

Yanıt seçenekleri: Tamamen katılıyorum(1), Katılıyorum(2), Katılmıyorum(3), Hiç katılmıyorum(4)

- 1 Eşimden prezervatif kullanmasını isteseydim, şiddet kullanırdı.
- 2 Eşimden/birlikte yaşadığım kişiden prezervatif kullanmasını isteseydim, kızardı.
- 3 Çoğu zaman eşim/birlikte yaşadığım kişi ne isterse onu yaparız.
- 4 Eşim/birlikte yaşadığım kişi bazı kıyafetleri giymeme izin vermez.
- 5 Eşimle/birlikte yaşadığım kişi ile birlikteyken oldukça sessizimdir.
- 6 Eşim/birlikte yaşadığım kişi ikimizi etkileyen önemli kararlarda benden daha çok söz sahibidir.
- 7 Kiminle vakit geçirebileceğimi eşim/birlikte yaşadığım kişi söyler.
- 8 Eşimden/birlikte yaşadığım kişiden prezervatif kullanmasını isteseydim başka insanlarla cinsel ilişki kurduğumu düşünürdü.
- 9 İlişkimizde kendimi kapana kısılmış ya da çıkmazda gibi hissediyorum.
- 10 Eşim/birlikte yaşadığım kişi ben istemesem bile kendisi ne istiyorsa onu yapar.
- 11 Ben ilişkimize eşimden/birlikte yaşadığım kişiden daha fazla bağılıyım.
- 12 Eşim/birlikte yaşadığım kişi ve ben aynı fikirde olmadığımızda, çoğunlukla onun dediği olur.
- 13 Eşim/birlikte yaşadığım kişi ilişkimizden benden daha fazla memnundur.
- 14 Eşim/birlikte yaşadığım kişi her zaman nerede olduğumu bilmek ister.
- 15 Eşim/birlikte yaşadığım kişi benden başka birileriyle cinsel ilişkiye giriyor olabilir.

Karar alma iktidarı (KAİ) boyutu

Yanıt seçenekleri: Eşim(1), Ben ve eşim birlikte(2), Ben(3)

- 16 Kimin arkadaşlarıyla gezmeye gidileceği konusunda genellikle kim karar verir?
- 17 Cinsel ilişkiye girilip girilmeyeceği hakkında genellikle kim karar verir?
- 18 Birlikte ne yapacağınız konusunda genellikle kim karar verir?
- 19 Birbirinizi ne sıklıkla göreceğiniz/birlikte ne kadar vakit geçireceğiniz konusunda genellikle kim karar verir?
- 20 Eşinizle konuştuğunuz ciddi konularda genellikle kim daha çok söz sahibidir?
- 21 İlişkinizde genel olarak kimin sözünün geçtiğini düşünüyorsunuz?
- 22 Prezervatif kullanıp kullanılmayacağı konusunda genellikle kim karar verir?
- 23 Ne tür cinsel ilişkiye gireceğiniz konusunda kim karar verir?

CYÜÖ'nün puan hesaplaması (SPSS syntax)

**** İlişki Kontrolü boyutu için puan hesaplama ****

COMPUTE

iliski_kontrolu = (((mean.12(s1, s2, s3, s4, s5, s6, s7, s8, s9, s10, s11, s12, s13, s14, s15)*15) - 15) / (60-15)) * 3 + 1.

EXECUTE.

**** Karar Alma İktidarı boyutu için puan hesaplama ****

COMPUTE

karar_alma_iktidari = (((mean.6(s16, s17, s18, s19, s20, s21, s22, s23)*8) - 8) / (24-8)) * 3 + 1.

EXECUTE.

**** Cinsel Yaşamda Üstünlük (İktidar) Ölçeği puan hesaplaması ****

COMPUTE

CYIO = (((mean.18(s1, s2, s3, s4, s5, s6, s7, s8, s9, s10, s11, s12, s13, s14, s15, s16, s17, s18, s19, s20, s21, s22, s23)*23) - 23) / (84-23)) * 3 + 1.

EXECUTE.